

3. Підгрунття розбудови концептуальних основ бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграції / О. А. Ковальський. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2020/23042020konf/11_91.pdf#page=98.

4. Вороніна В. Л., Зюкова М. М. Базові засади організації обліку в системі управління підприємством. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 17 – 18 трав. 2018 р.). Львів: ЛТЕУ, 2018. С. 59-62.

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ СОНЯШНИКУ

Піскун К.А., гр. ОіО маг-2-1

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.В. Ярова**
Державний біотехнологічний університет

Україна останніми роками є світовим лідером з виробництва соняшнику та соняшникової олії. За даними Головного управління статистики у Харківській області у 2020 р. господарствами країни було зібрано 131104 тис ц насіння. У рейтингу областей за обсягами виробництва цієї культури Харківська область посідає перше місце з показником 13558 тис ц. У структурі експорту області частка жирів та олії рослинного і тваринного походження у 2020 р. становила 7,3% проти 4,2% у 2015 р. Міцні позиції соняшнику в українському агробізнесі пояснюються, насамперед, його високою конкуренто-спроможністю.

Для досліджуваного аграрного підприємства соняшник є стратегічно важливою культурою, оскільки забезпечує прибутковість усього господарства. Середній рівень рентабельності виробництва насіння соняшнику у досліджуваному господарстві за 2015 – 2019 рр. становив 47,9%, у тому числі у 2017 р. – 98,6%.

У 2020 р. на підприємстві на площі 1298 га було вирощено 24081 ц насіння соняшнику. У порівнянні з 2016 р. площа посівів цієї культури збільшилася у 1,5 рази або на 464 га. Середньорічний відносний темп зростання посівів становить 111,7%, що свідчить про розширення розмірів посівних площ соняшнику протягом останніх п'яти років у середньому за рік на 11,7% (таблиця 1).

Частка посівів соняшнику у сільськогосподарських угіддях підприємства за період з 2016 р. збільшилася удвічі і становить у 2020 р. 40%. Дещо в іншому напрямку змінюється показник урожайності.

Таблиця 1 – Факторний аналіз урожаю і урожайності соняшнику у господарстві, 2016 – 2020 рр.

Роки	Посівні площі, га		Урожайність, ц/га		Ланцюгові індекси, %		
	базисний рік	поточний рік	базисний рік	поточний рік	посівних площ	урожайності	валового збору
2016	612	834	27,8	30,4	х	х	х
2017	834	826	30,4	25,5	99,0	84,0	83,2
2018	826	1510	25,5	25,6	182,8	100,3	183,3
2019	1510	1877	25,6	19,8	124,3	77,5	96,4
2020	1877	1298	19,8	18,6	69,2	93,6	64,7

Маємо чітку тенденцію до її зниження. Продуктивність одного гектара земельної площі знизилася із 30,4 ц/га у 2016 р. до 18,6 ц/га у звітному 2020 р., тобто на 38,8%. У досліджуваному товаристві урожайність соняшнику нижча за середньообласний (23,2 ц/га) і середньорайонний (20 ц/га) рівні. Це є негативним явищем і свідчить про наявність проблем у виробництві цієї важливої технічної культури у господарстві.

Темпи зниження урожайності випереджають темпи зміни розмірів посівної площі соняшнику. Так, у 2018 р. при збільшенні посівів на 24,3% урожайність зменшилася на 22,5% і, як результат, зниження валового збору на 3,6%. Звітний рік не став виключенням, оскільки при скороченні посівів соняшнику на 1% порівняно з 2019 р. відносне зниження урожайності становило 16%. Тому недоотримано насіння соняшнику на 16,8%.

Низькі виробничі показники у звітному 2020 р. стали причиною незначної дохідності. Середня ціна реалізації 1 ц насіння соняшнику по господарству у 2020 р. становила 1411,5 грн., що вище середньої ціни реалізації і по Балаклійському району (9783,8 грн.), і у цілому по Харківській області (10684,8 грн.). Але маємо низький рівень товарності насіння соняшнику, оскільки було реалізовано лише 54,3% виробленої продукції. За рахунок зменшення обсягу продажу соняшнику від реалізації отримано 2147,7 тис. грн. чистого прибутку, що майже у 4 рази менше показника 2019 р. Наслідком цього став занадто низький рівень рентабельності для даної культури у 2020 р. – лише 13,2%.

Для підвищення ефективності вирощування соняшнику необхідним є врахування товаровиробниками таких чинників: удосконалення регіонального розміщення посівів цієї культури, виходячи з її ботанічних і біологічних особливостей, технологій вирощування, підбору сортів, застосування відповідних засобів

захисту тощо; неухильне додержання вимог чергування посівів соняшнику в полях сівозміни; застосування інтенсивних технологій вирощування і збирання з метою зниження витрат на одиницю продукції, впровадження високоврожайних гібридів з високим вмістом олії; залучення необхідних для розвитку галузі коштів та матеріальних ресурсів (техніки, добрив, насіння) шляхом пошуку потенційних інвесторів і кредиторів; інтегрування в агропромислові та кооперовані формування задля вирішення проблем виробництва і раціонального використання урожаю.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Прокопенко С.Г., гр.Б-10м

Науковий керівник – канд. екон. наук, проф. **Н.С. Ковалевська**
Державний біотехнологічний університет

Первісним у розкритті обліку дебіторської заборгованості є визначення її поняття й економічного змісту. Проаналізувавши різноманітні визначення дебіторської заборгованості, наведені в наукових джерелах, найбільш вдалим підходом до визначення даного об'єкту, на наш погляд, є підхід авторів які характеризують дебіторську заборгованість як борги (під якими розуміємо зобов'язання однієї особи (групи осіб) перед іншою особою передати майно або сплатити певну суму коштів). Перелік факторів, що впливають на обсяги формування дебіторської заборгованості, залежить від її виду. Так, серед факторів, що впливають на обсяги дебіторської заборгованості постачальників підприємства, можна виділити наступні: обсяг закупівлі товару, ступінь монопольностіположення підприємства на ринку, залежність від окремих постачальників, тривалість господарськихзв'язків з конкретним постачальником, імідж і ділова репутація підприємства. Обсяг дебіторської заборгованості покупців підприємства формується під дією наступних факторів: обсяги товарів, що реалізуються на умовах відстрочки платежу, кон'юнктура споживчого ринку, умови кредитування покупців, платоспроможність покупців та вимоги, що висуваються до покупців при наданні кредиту.

У процесі аналізу економічної літератури було з'ясовано, що процес управління дебіторською заборгованістю можна поділити на